

Hans Magne Ulland
Ulland 39
4480 Kvinesdal

25.05.2026

Til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Høringsuttalelse Saksnummer: 202402420

Vedrørende høring – Søknad om konsesjon for uttak av 0,2 m³/s fra og 1,2 m regulering av Opoftevannet til landbasert oppdrett (akvakultur) i Farsund og Kvinesdal kommuner i Agder fylke.

Jeg avgir med dette høringsuttalelse som grunneier tilknyttet Opoftevannet.

Jeg er grunneier til g/bnr 32/3 (Ulland) i Kvinesdal kommune. Jeg er fastboende på eiendommen som har vært eid av min familie i over 200 år. Eiendommen har ca 1,1km strandlinje og fiskerett i Opoftevannet. Vi har båt i vannet, og jeg har hele livet vært aktiv bruker av Opoftevannet med områdene rundt, og vil si jeg er en av dem som kjenner vannet best.

Sammendrag

Jeg mener søknaden med vedlagt konsekvensutredning er mangelfull og inneholder flere direkte faktafeil. Jeg mener inngrepene vil medføre vesentlig større ulemper enn søknaden beskriver. Enkelte momenter er utelatt helt, mens andre er alt for dårlig belyst. Jeg mener derfor at søknaden må avslås.

Vannstand

Det søkes om å få regulere vannet med 1,2 meter, fra LRV 53,5 meter til HRV 54,7 meter. Det argumenteres for at dette er innenfor de naturlige vannstandsvariasjonene, og dermed ikke vil medføre ulempe for brukerne av vannet. Dette stiller jeg meg totalt uenig i.

LRV på 53,5 meter er i virkeligheten nær ekstrem lav vannstand, som naturlig kun forekommer etter lengre tørkeperioder, typisk ved tørre sommere. Det er langt ifra hvert år at vannstanden kommer så lavt. Når det søkes om vannuttak på 200l/sek vil dette medføre at vannstanden vil synke raskere enn det som er naturlig, og at det vil ta lengre tid før vannstanden kommer opp på normalt nivå igjen. Dette er til stor ulempe for oss som brukere av vannet. Det er flere områder som blir liggende tørt når vannstanden er så lav, og blir følgelig utilgjengelige. Dette gjelder bla.a Kvednhusfeda i nordenden av vannet, og området ved Svindalstjødna i sørøst enden av vannet. Kanalen inn til Svindalstjødna vil ligge tørr og ufremkommelig store deler av sommeren.

I tillegg; ved Flåda i bunnen av Strondalen er det på utlagt en båtplass som samtlige bruk på Ulland har rett til å benytte. Dette er nedfelt i utskiftningsprotokollen for Ulland, datert 4de mai 1918:

Til felles avbenyttelse for partene er ved stranden i Flaada ved Opoftevandet utlagt en baatplads og oplagsplads. Pladsen er utlagt paa søndre side av bækken og begrændses av en linje som fra x i sten ved bækken ca 12 meter op fra stranden gaar sydøstlig ca 30 meter til x i fjeld ved strandkanten.

Når vannstanden er så lav, ligger dette området tørt, med bare mudderbunn i dagen. Denne båtplassen vil da bli ubrukelig.

HRV på 54,7 meter fremstår for oss også som veldig høyt. Det er i dag kun ved kraftige nedbørsperioder eller snøsmelting at vannet er så høyt, og denne vannstanden pleier ikke vare lenge, slik at strandvegetasjonen fint overlever dette. I søknaden er det forespeilet at det i gjennomsnittsårlig ikke vil være overløp på dammen i 58 dager. I gjennomsnitt vil det da være 307 dager i året med en vannstand nær, eller over HRV.

Det oppgis i søknaden at normalvannstand (NV) er 54,5 moh. Dette stemmer ikke ved erfaringene vi som brukere av vannet har.

Se bilde 1 under. Her er høydene målt inn med GPS med nøyaktighet på ca 1cm. Høyeste strek er omsøkt HRV på 54,7moh. Midterste er NV oppgitt i søknaden på 54,5moh. Nederste strek er vegetasjonslinjen, som jeg mener må definere NV 54,3moh.

Bilde 1

Når det estimeres i et gjennomsnittså at det renner overløp (HRV) 307 dager, betyr dette at HRV vil bli den nye normalvannstanden. Strandlinjen vil da heves 0,4m i forhold til dagens reelle normalvannstand.

På lokasjonen ved Bilde 1, vil strandlinjen forskyves 1,8 m horisontalt, som er areal vi som grunneiere «mister». Dette er selvsagt bare et eksempel, og den horisontale forskjellen vil variere fra 0 til flere meter rundt vannet. Det er ikke beskrevet i søknaden det arealbeslaget dette vil påføre grunneierne rundt vannet.

Dagens vannstandsvariasjoner er for oss veldig forutsigbare i forhold til været. Vi som har båt liggende ved vannet er vant med å måtte flytte denne opp og ned langs strandkanten i takt med vannhøyden. Skulle vannet bli regulert, vil dette bli mye mer uforutsigbart med særlig raskere synkende vannstand. Dette vil gjøre det mer utfordrende å ha båt i vannet, og denne vil kreve mye mer tilsyn gjennom hele sesongen.

Måleusikkerhet

Søknaden baserer seg kun på målinger fra ett år, 2023. Når søknaden er datert April 2026, virker det uforståelig at ikke registrerte målinger fra 2024 og 2025 også er tatt med i vurderingene.

I stedet har de lagt målinger fra Møskevassdraget med Skolandsvannet til grunn. Utløpet fra Skolandsvannet er svært ulikt utløpet fra Opoftevannet, så det stilles sterk tvil til om det er tilstrekkelig sammenlignbart med forholdene i Opoftevannet og Strupåna.

Jeg er av den klare oppfatning at kunnskapsgrunnlaget om vannstandsvariasjonene i Opoftevannet og vannføringen i Strupåna er alt for dårlig dokumentert med så kort måleperiode.

Naturressursloven §8 sier: *Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.*

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

Vet det korte måletidsrommet som er brukt har, kan dette umulig sies oppnådd.

Landerosjon

Når den nye strandlinjen løftes med 0,4m, vil vegetasjonen dø, og løsmassene blottlegges.

Naturlig er vannstanden i uværssesongen (høst og vinter) temmelig høy i forhold til vegetasjonslinjen. Når vegetasjonslinjen heves, og muligens vannstanden også senkes, vil strandsonen bestående av mudder og løsmasser eksponeres for bølgene.

Dette vil føre til betydelig landerosjon. Finmassene vil vaskes bort, til strandsonen til slutt består av stein og fjell, ikke iblandet de finmasser som er naturlig.

Dette vil få konsekvenser for dyre og insektlivet som lever i finmassene i tillegg til det visuelle.

Kulturminner

Det er ikke foretatt systematisk registrering av fornminner eller kulturminner langs vannet som kan bli berørt av tiltaket.

De registrerte gravhaugene på Einarsneset vil kunne bli skadet av landerosjon, men det er også andre kulturminner langs strandlinjen som ikke er registrert. Dette gjelder f.eks båtstøene i Laundalstranda og flere andre steder. Ved endret vannstand og faren for økt landerosjon, er det fare for at uregistrerte kulturminner vil ta skade, eller i verste fall gå tapt.

Fisk

For oss, og mange andre brukere er fiske i vannet viktig, både som rekreasjon og matauk. Å ha en slik fiskeressurs i nærområdet betyr mye for oss.

Fiskebestanden består av en naturlig ørretstamme. Denne holder god kvalitet som matfisk, og overgår de fleste andre vann i området når det gjelder antall fisk med god matkvalitet.

Det ble på 1980-tallet introdusert kanadisk bekkerøye lenger opp i vassdraget. Dette ble gjort i en tid hvor ørretbestanden i de mindre vannene var svært dårlig grunnet sur nedbør. Denne fisken vandret videre ned til Opoftevannet, og på 1990 og 2000-tallet var det ikke uvanlig å fange bekkerøye også i Opoftevannet. De siste 10-15 årene virker det som denne bestanden har forsvunnet, slik at det nå kun er den naturlige ørretstammen igjen i vannet.

Det ble gjort prøvefiske i 2005 og i 2023. Resultatet viser at ørretbestanden har holdt seg temmelig uendret disse årene. Dette stemmer også bra med vår erfaring.

Det er flere gytebekker i vannet, i tillegg kommer det ned en del fisk fra andre vann høyere i vassdraget; F.eks fra Ullandstjødna går det mye fisk ned i bekken i Øyvindsdalen.

Videre går det også naturlig mye fisk ut av vannet, ned Strupåna til Sævelandsvannet, og videre nedover Åpteåna.

Det er en fin, naturlig balanse av fisk inn og ut av vannet, som gjør at bestanden er opprettholdt på et naturlig bærekraftig nivå. Opoftevannet har i dag ikke samme problem som mange omliggende vann, der bestanden øker for mye med såkalte «tusenbrødre» slik at det blir overbefolket av småfisk, uegnet som mat.

Det er ikke nevnt i konsekvensutredningen at en demning i utløpet av vannet, sammen med lav minstevannføring i Strupåna vil bremse denne fiskeflukten ut av vannet. Konsekvensene av dette vil bli at fiskebestanden øker, og dermed vil mattilgangen til fisken minke. Til slutt vil også Opoftevannet blir dominert av en usunn bestand av småfisk, som ikke er egnet som matfisk.

Ål

Opoftevassdraget har tidligere hatt en rik ålebestand, noe gamle stedsnavn som Ålgersvannet og Ålekjærsbekken vitner om. Frem til 2000 tallet var det vanlig å se spor etter ål i ørretgarn, men dette har blitt mye sjeldnere det siste tiåret.

Det beskrives at det vil gjøres tiltak i demningen for å legge til rette for at ålen skal kunne passere.

Dette skal bestå av åleleder med fleksibelt kneledd og flottør som skal følge vannstanden. Dette virker for meg som en lite robust løsning, som særlig is, men også flom vil kunne ødelegge. Det er sannsynlig at dette utstyret vil måtte vedlikeholdes eller fornyes årlig i hele anleggets levetid. Dersom dette forsømmes vil det bli umulig for ålen å komme opp til vannet.

Det er heller ikke utredet om den reduserte vannføringen nedover i vassdraget mot Sævelandsvannet og Åpteåna vil føre til at ålen ikke vil gå opp i vassdraget som før.

Konsekvenser nedstrøms i vassdraget

Konsekvensene nedstrøms i vassdraget er alt for dårlig omhandlet i konsekvensutredningen.

Rapporten fra Rådgivende Biologer som er vedlagt søknaden beskriver ingen forhold nedover i vassdraget. Hverken Sævelandsvannet eller Åpteåna er nevnt. Det er hevet over enhver tvil at redusert vannføring i Strupåna også vil påvirke hele vassdraget nedover. At dette er utelatt er for meg svært bekymringsfullt.

Minstevannføringen i Strupåna virker å være svært lav.

Den oppgitte normale lavvannføringen på 72l/s virker å være helt urealistisk. Lokale utregninger basert på at vannstandsnedgang i tørkeperioder viser at normal lavvannføring i realiteten er 270-300 l/sek!

Dette vil påvirke vannføringen i hele vassdraget, da Opoftevannet bidrar med det meste av nedslagsfeltet til vassdraget som helhet.

En rekke aspekter vil bli påvirket, blant annet:

- Vannstanden i Sævelandsvannet vil bli lavere enn naturlig på sommeren. Det vil gi utfordringer med båtplasser ol.
- Det er usikkert hvordan dette vil påvirke grunnvannet på Sæveland. Beboerne her har sin vannforsyning fra private brønner, og det fryktes av det kan bli problemer med vanntilførsel på sommeren.
- Vannføringen i Åpteåna vil også bli betraktelig mindre, og nedenfor Åptefossen vil brakkvannskonsentrasjonen bli mye sterkere. Dette vil få konsekvenser for sjøørreten som har denne som gyteplass.

I tillegg fryktes det at det vil komme mer saltvann inn i grunnvannet på Åpta, med de utfordringer dette medfører for brønner i området.

- Åpteåna som hekkeområde for andefugler og vadefugler vil bli sterkt preget.
- Det er ikke beskrevet om høyest mulige vannføring i Strupåna vil bli større enn naturlig. Nå er utløpet smalt og bratt, slik at flommen nedover begrenses ved ekstremvær. Blir utløpet erstattet av en bred demning, fryktes det at flomtoppene kan bli mye større enn naturlig. Det er beskrevet at det muligens vil installeres luker, slik at man på forhånd kan senke vannstanden, men dette vil kun ha virkning ca. ett døgn i følge søknaden. På Sæveland er de allerede plaget med flom som oversvømmer innmarken, og det fryktes at dette kan bli verre om vannet blir regulert.

Uberørt natur

Selv om området ikke er definert som inngrepsfri natur fremstår Opoftevannet i dag som en liten «lomme» av tilnærmet uberørt natur. Strandlinjen er for det meste sammenhengende uberørt, kun brutt av små områder med gammelt kulturlandskap ved Opoft og Svindal. Dette har for oss svært stor verdi for friluftsliv og rekreasjon. Skulle denne bli brutt av anleggsveier, pumpehus og demning vil dette forringe vannets kvalitet som helhet.

I tillegg vil man få den skjemmende brune kanten langs hele strandlinjen siden denne kryper oppover når HRV er såpass høy som den er foreslått. På sommeren med lav vannstand vil dette bli mye mer dominerende enn det som er naturlig. Når det for tiden er fokus på at vi i Norge stadig bygger ned uberørt natur, virker det helt uforståelig å skulle regulere et såpass stort vassdrag som frem til nå har blitt skånet for dette.

Friluftsliv

Opoftevannet er veldig viktig for det lokale og regionale friluftslivet. Det brukes av mange til turer med båt, kano, kajakk og til fots. Det gir et sjeldent bilde av et større område med uberørt natur, som allikevel er lett tilgjengelig. Det vil være et stort tap om dette ikke opprettholdes. Unaturlig vannstand vil hemme ferdselen på vannet, bla.a ved at kanalen til Svindalstjødna vil bli ufarbar hele, eller store deler av sommeren, og strandkanten vil bli mye mer dominert av tørrlagt mudderbunn. Tekniske installasjoner som pumpehus og demning vil også påvirke helhetsinntrykket.

Også nedover i vassdraget vil friluftslivet påvirkes. Åpteåna er populær til f.eks kanoturer og bading. Om sommeren vil vannføringen kunne bli mye lavere enn naturlig noe som vil påvirke hele friluftslivet i vassdraget. Badeplasser kan bli tørrlagt og vanddybden for grunn til kanopadling.

Is

Isen har i all tid vært viktig for brukerne av Opoftevannet.

Den brukes til friluftsliv, med ferdsel på ski, skøyter og til fots.

Frem til 1980-tallet var det også utstrakt tømmerdrift på isen. Det er fremdeles områder med produksjonsskog som kun er tilgjengelig via isen. De siste årene har det vært to vintere med kjørbare is, senest i 2021, så denne muligheten er fortsatt viktig.

Ved regulering fryktes det at isen vil legge seg annerledes siden vannet vil synke raskere enn normalt under tilfrysingsperioden. Skulle det bli mildvær, vil vannet stige raskere enn normalt siden lekkasjen i ura i Strupen skal stoppes. Da vil isen ikke lenger bli landfast og utilgjengelig mye tidligere enn naturlig.

Frykt for videre reguleringer

Det er beskrevet i søknaden at det ikke legges opp til alternative vannforsyninger. Derfor frykter vi at veien vil være kort til å tappe vannet under LRV ved behov. Vi frykter også at når vannet er regulert, skal det mye mindre til for å regulere det mer enn det ble omsøkt i første omgang.

Inntak er beskrevet i det sørligste bassenget av vannet, men med et alternativ 2 som er nord for terskelen ved Einarsneset. Denne terskelen er ca 47 moh, noe som er ca 6,5meter under LRV. For oss virker dette som at det legges til rette for å i fremtiden kunne regulere vannet mye lavere en den LRV det søkes om nå. Skulle dette vise seg å bli tilfellet vil konsekvensene for brukerne av vannet bli katastrofale.

Ulemper og samlet konsekvensvurdering

Det er på punkt 2.3 i søknaden beskrevet: «*Det regnes derfor ikke med at omsøkt likt uttak vil medføre særlige ulemper for allmenne interesser.*» Det er for meg uforståelig at de kan trekke denne konklusjonen når det er så mange aspekter som enten er for dårlig vurdert, eller ikke vurdert i det hele tatt. Jeg mener slike uttalelser er direkte misvisende!

I søknaden er samlet konsekvensvurdering satt til «ubetydelig», se utklipp 1, under.

I hovedsak er det «ubetydelig» konsekvens for de fleste vurderte fagtema. Redusert vannstandsvariasjon med høyere nivå på laveste vannstand kan være positivt for friluftsliv og ferdsel.

Tema	Konsekvens	Søker/konsulent sin vurdering
Vanntemp., is og lokalklima	Ubetydelig (0)	konsulent
Grunnvann	Ubetydelig (0)	konsulent
Naturfare og klimaendringer	Ubetydelig (0)	konsulent
Rødlistearter	Ubetydelig (0)	konsulent
Terrestrisk miljø	Ubetydelig (0)	konsulent
Akvatisk miljø	Ubetydelig (0)	konsulent
Økosystemtjenester	Ubetydelig (0)	konsulent
Verneinteresser	Ubetydelig (0)	konsulent
Landskap og INON	Ubetydelig (0)	konsulent
Kulturminner og kulturmiljø	Ubetydelig (0)	konsulent
Reindrift	Ubetydelig (0)	konsulent
Jord og skogressurser	Ubetydelig (0)	konsulent
Ferskvannsressurser	Positiv (+)	konsulent
Brukerinteresser	Ubetydelig (0) til positiv (+)	konsulent
Samfunnsmessige virkninger	Positiv (+)	Konsulent/søker
Samlet vurdering	Ubetydelig (0)	konsulent

Utklipp 1

Som punktene over viser er ikke dette tilfelle.

Derfor vil jeg påstå at søknaden ikke godt nok beskriver momentene og konsekvensene vannuttak og regulering vil medføre.

Tiltaket er ikke til nytte for allmennheten og handler kun om profitt

Når det i 2021 ble gitt konsesjon til det landbaserte oppdrettsanlegget, var forutsetningen av det skulle brukes sjøvann som skulle avsaltes.

Grunnet høyere driftskostnader i forbindelse med økte strømpriser søker de nå å hente vann fra Opoftevannet. Det eneste argumentet for å gjøre dette er økt profitt til private investorer.

Vannressursloven § 25 sier: *Konsesjon kan bare gis hvis fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet.*

Det er ikke til allmennhetens interesse at et såpass uberørt område ødelegges for at noen få private investorer skal få større avkastning på sine investeringer.

Alternativet med avsalting av sjøvann virker å være mye bedre for samfunnet som helhet.

Dersom avsalting av sjøvann ikke er gjennomførbart av økonomiske grunner, bør man stille spørsmål ved om Lundevågen i Farsund er riktig lokasjon for et slikt anlegg. Er man avhengig av å forbruke så store mengder ferskvann burde anlegget heller plasseres et sted med tilstrekkelige vannressurser som ikke krever regulering av et uberørt vassdrag.

Konklusjon

Jeg er på det sterkeste i mot planene om vannuttak og regulering av Opoftevannet. Jeg kan ikke på noen måte se at fordelene er større enn ulempene ved dette tiltaket, når det finnes alternativ med avsalting av sjøvann. Dersom man er så avhengig av ferskvannstilførsel, burde anlegget vært planlagt et helt annet sted, der ferskvannstilførselen er bedre uten slike inngrep.

Når det eneste argumentet for tiltaket er mer lønnsomhet til private aktører kan dette umulig overgå de samlede allmenne interesser.

Naturmangfoldloven § 12 sier *For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste **samfunnsmessige** resultater.*

Jeg ber derfor NVE avslå søknaden.

Skulle det til tross for dette gis tillatelse til vannuttak fra Opoftevannet, må det stilles krav til:

- Mer naturlig (dvs. høyere) minstevannføring i Strupåna
- Lavere HRV, slik at ikke NV i praksis økes med 0,4m. Når vannstanden er beregnet å være ved HRV 6/7 dager i året, må denne settes lik NV = 54,3 moh.
- Høyere LRV slik at bruken av vannet ikke hemmes store deler av sommeren.

Ved slike forutsetninger er det tvilsomt om det vil være tilstrekkelig vann til anlegget under alle forhold, så jeg mener uansett at søknaden bør avslås i sin helhet.

Med vennlig hilsen

Hans Magne Ulland

Grunneier, 4227-32/3, Ulland, Kvinesdal

Ulland 25.05.2026